

บทบาทหน้าที่กำนันแหบทองคำ : ศึกษากรณี นายถนอม วอทอง
ตำบลนาห่อม อำเภอทุ่งศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี*

**Roles and Duties of the Award-winning Sub-district Leader: A Case
Study of Thanom Wotong in Tambon Nahom in Ubon Ratchathani's
Tungsi-udom District**

ถนอมพล บานฤทัย¹ และ ประสิทธิ์ กุลบุญญา²

Thanompol Banruethai¹ and Prasit Kunbunya²

¹นักศึกษาลัทธิสุตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

บทคัดย่อ : การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติ ความเป็นมาของกำนันแหบทองคำ ตำบลนาห่อม อำเภอทุ่งศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของกำนันแหบทองคำ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประชากรจำนวน 63 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านความประพฤติส่วนตัวของการปฏิบัติเป็นคนดี ด้านมีภาวะผู้นำ ด้านมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ในการบริหาร และด้านมีทักษะในการบริหารงาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ประวัติ ความเป็นมาของ นายถนอม วอทอง กำนันแหบทองคำ ตำบลนาห่อม อำเภอทุ่งศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลนาห่อม นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาห่อม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 11 ตำบลนาห่อม และเป็นกำนันตำบลนาห่อม ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เหรียญทองมงกุฎไทย (รทม.) 2) บทบาทหน้าที่ของกำนันแหบทองคำ : ศึกษากรณี นายถนอม วอทอง ตำบลนาห่อม จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ ด้านมีความประพฤติส่วนตัวเป็นคนดี ด้านมีภาวะผู้นำ ด้านมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ในการบริหารงาน และด้านมีทักษะในการบริหาร

คำสำคัญ : บทบาทหน้าที่, กำนันแหบทองคำ, นายถนอม วอทอง

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาทหน้าที่กำนันแหบทองคำ : ศึกษากรณีนายถนอม วอทอง ตำบลนาห่อม อำเภอทุ่งศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี” หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Abstract : The research aimed to study a background of the award-winning sub-district leader of Tamnbon Nahom in Tungsi-udom district of Ubon Ratchathani province and the roles and duties of the subject under study. The samples were 63 residents derived by a simple random sampling and interviews. The research instruments were the questionnaire and interviews on four aspects : personal conduct, leadership, administrative vision and strategies, and administrative skills. The research findings were as follows ; 1) Thanom Wotong played a key administrative role by being the village leader, the sub-district leader and member of Tamnbon Administrative Organization. 2) The roles and duties of Thanom Wotong were found to be of a high level in four aspects : personal conduct, leadership, vision and strategies in administration, and administrative skills.

Keywords : Roles and Duties, Award-winning Sub-district Leader, Thanom Wotong

บทนำ

กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่หลักในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ของประชาชน ซึ่งเป็นหน้าที่ที่มีขอบเขตของภารกิจกว้างขวาง กำนัน ในฐานะพนักงานฝ่ายปกครองในระดับท้องที่ จึงมีบทบาทหน้าที่ต้องรับผิดชอบงานของกระทรวงมหาดไทย และยังต้องรับผิดชอบงานของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่นำลงไปปฏิบัติในตำบล หมู่บ้าน จึงนับว่าเป็นกลไกที่สำคัญที่ทำให้งานของทางราชการบรรลุเป้าหมาย ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกิดขึ้นครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เนื่องจากสมัยนั้นประเทศไทยกำลังเผชิญกับการคุกคามของมหาอำนาจตะวันตก ที่แผ่ขยายอิทธิพลเข้ามาถึงประเทศเพื่อนบ้านของไทย ขณะที่การปกครองของไทยขณะนั้นยังคงล้าสมัย ไม่มีเอกภาพในทางการปกครองอย่างแท้จริงเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของราชอาณาจักร พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงตัดสินพระทัยที่จะปฏิรูปการปกครองเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและรักษาเอกราชของชาติไว้ จึงได้ปฏิรูปการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน ครั้งสำคัญ ในปี 2435 (ร.ศ. 111) โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้หลวงเทศา จิตวิจารณ์ (เส็ง วิริยศิริ) ไปทดลองตั้งกำนัน ขึ้นที่บ้านเกาะบางปะอิน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยให้ราษฎรพิจารณา เลือกผู้ใหญ่บ้านแล้วให้ผู้ใหญ่บ้านเลือกกันเองเป็นกำนันในการปฏิบัติหน้าที่ ก็กำหนดให้มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องที่

การป้องกันการโจรกรรมและผู้ร้าย และกำหนดให้มีผลประโยชน์ตอบแทนบ้าง เช่น สินลค่านา ภาษีไม้ไผ่ ค่าเหยียบย่ำที่นาราชภูร เป็นต้น ความมุ่งหมายก็เพื่อให้บุคคลที่ราชภูรเลือกเข้ามา ได้มีหน้าที่ดูแลดำเนินงานของตำบล หมู่บ้าน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เป็นหูเป็นตา ให้แก่ทางราชการที่จะช่วยสอดส่องดูแลทุกข์สุขของราษฎรทั่วไป ตลอดจนช่วยเร่งรัด จัดเก็บภาษีอากร และผลประโยชน์ของแผ่นดิน ซึ่งสมควรได้จากราษฎรโดยธรรม นอกจาก การทดลองตั้งกำนัน ที่อำเภอบางปะอินแล้ว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังทรงมอบหมายให้หลวงเทศาภิบาลพิจารณา เดินทางไปศึกษาและดูงานแบบแผนการปกครอง ของประเทศพม่า และมาลายู มาเทียบเคียง ต่อมามีการนัดประชุมข้าหลวงเทศาภิบาล เพื่อทราบ สภาพของท้องที่ลึกซึ้งขึ้นไปอีก ขณะเดียวกันก็ได้ดำเนินการร่างระเบียบในการจัดการปกครอง ตำบลหมู่บ้าน พร้อมกันไปด้วย

เมื่อผลปรากฏว่า การทดลองตั้งกำนัน ได้ผลเป็นอย่างดีและเป็นไปตามพระราช ประสงค์ทุกประการแล้ว ในปี 2439 จึงได้ทรงจัดรูปการปกครองท้องที่อย่างเป็นทางการขึ้น เป็นส่วนหนึ่งในระบบการปกครองของประเทศ และในปีต่อมาได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 (พ.ศ. 2440) ขึ้นใช้บังคับทั่วประเทศ และ ถือเป็นแม่บทของการจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน ในประเทศไทย พระราชบัญญัตินี้ ใช้มาได้ประมาณ 17 ปี ก็ได้ทำการปรับปรุงใหม่ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 พระองค์ได้ทรงประกาศยกเลิกและตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง ท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ขึ้นใช้บังคับแทน กฎหมายดังกล่าวจึงเป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่ ของ กำนัน มาจนถึงปัจจุบัน

ในระยะแรกของการกระจายอำนาจการปกครองท้องที่ได้ประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของคุณสมบัติและความประพฤติของกำนัน รวมถึงระบบ เทศาภิบาลที่ไม่สอดคล้องกันอย่างสมบูรณ์ในการบริหารการปกครองระดับตำบลหมู่บ้าน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการปกครอง กระทรวงมหาดไทยจึงได้พยายามปรับปรุงคุณสมบัติ ของกำนัน ทั้งด้านการให้การศึกษา ตลอดจนปรับปรุงขวัญ กำลังใจ และให้รางวัลเพิ่มขึ้น เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ ในช่วงปี 2493-2500 ได้มีการยกระดับความสำคัญให้กับบทบาท ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมากขึ้น โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของกำนัน ในพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ นอกจากนี้ ทางราชการยังได้ตราพระราชบัญญัติต่าง ๆ มากมาย ที่เกี่ยวข้องกับกำนันผู้ใหญ่บ้านซึ่งจะต้องเป็นผู้รักษากฎหมายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ทำให้อำนาจหน้าที่ของกำนันครอบคลุมวิถีชีวิตของประชาชนในตำบล หมู่บ้าน เกือบทุก

เรื่อง ตั้งแต่เกิดจนตาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง น้ำท่วม ฝนตก ฝนแล้ง เกิดศัตรูพืช โรคภัยไข้เจ็บ ฯลฯ ล้วนเป็นหน้าที่ของกำนันซึ่งมีสถานะเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองแห่งท้องที่ตามกฎหมาย (คู่มือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สำนักบริหารการปกครองท้องที่ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2545) กำนัน เริ่มเข้ามาเกี่ยวข้องกับงานการพัฒนามากขึ้น เมื่อมีการประกาศใช้แผนพัฒนา เศรษฐกิจ ในปี 2504 ประกอบกับได้มีการโอนอำนาจการสอบสวนของกระทรวงมหาดไทย ไปให้ตำรวจดำเนินการแต่ฝ่ายเดียว กระทรวงมหาดไทยจึงหันมามุ่งเน้นงานการพัฒนา และส่งเสริมอาชีพให้กับราษฎร กำนัน ในฐานะพนักงานฝ่ายปกครองในตำบล หมู่บ้าน จึงต้อง สนองนโยบายของกระทรวงมหาดไทยในสมัยนั้น โครงการสำคัญของรัฐบาลสามารถสำเร็จ ได้ด้วยความร่วมมือของกำนัน ไม่ว่าจะเป็นโครงการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ โครงการทำนาปีละ 2 ครั้ง หรือโครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) เป็นต้นปี 2515 รัฐบาลได้จัดตั้งสภาตำบลขึ้น ทั่วประเทศมีองค์ประกอบที่สำคัญ ก็คือ “คณะกรรมการสภาตำบล” ซึ่งกำหนดให้กำนัน เป็นกรรมการสภาตำบลโดยตำแหน่ง ปฏิบัติงานร่วมกับกรรมการสภาตำบล ซึ่งได้แก่ราษฎร ผู้ทรงคุณวุฒิที่มาจากการเลือกตั้งของราษฎรหมู่บ้านละ 1 คน มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงาน และพัฒนาตำบลโดยมีงบประมาณเพื่อดำเนินการเป็นของตนเองส่วนหนึ่ง และมีอิสระ ในการดำเนินกิจการพอสมควร ถึงแม้ว่า จะไม่ได้เป็นนิติบุคคลก็ตาม

ความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของกำนัน ได้รับผลกระทบอีกครั้ง เมื่อมีกระแสโลกาภิวัตน์ เกิดขึ้นในสังคมโลก กระแสการเรียกร้องให้กระจายอำนาจการปกครองเริ่มดังขึ้น และในที่สุด ก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ในขณะเดียวกันการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับปีพุทธศักราช 2540 การออกกฎหมาย กำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลง ฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล รวมถึงการปฏิรูประบบราชการ ในปี 2545 ผลของ กฎหมายเหล่านี้ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนมากขึ้นและยังมีผลให้กำนันต้องพ้นจากตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยเช่นเดียวกัน

แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในตำบล หมู่บ้านก็ตาม แต่กฎหมายก็ไม่ได้แก้ไขหรือปรับลดบทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนัน ลงในพื้นที่ การปกครองใดที่ยังมีสถานภาพของกำนัน ในฐานะพนักงานฝ่ายปกครองแห่งท้องที่อยู่ (เฉพาะพื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล) ยังคงไว้ โดยมีได้ยกเลิกอำนาจตามกฎหมาย ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ลงแต่อย่างใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทภารกิจตามกฎหมายลักษณะ

ปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 และกฎหมายอื่น ๆ รวมถึงงานตามนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทยเป็นงานระดับภูมิภาคที่จะต้องอาศัย กำนัน เป็นผู้ปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นงานด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย การอำนวยความสะดวก การป้องกันภัย ภัยพลเรือนการส่งเสริมการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐในพื้นที่งานเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน งานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ โครงการต่อต้านยาเสพติด โครงการจดทะเบียนคนจน เป็นต้น ประกอบกับความเจริญทางด้านสังคมและวัตถุ สภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และการเมือง ทั้งภายในและสังคมโลก บวกกับกระแสผลักดันของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ส่งผลให้กำนันต้องเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งจะเผชิญปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ รวมทั้งต้องมีการปรับบทบาทภารกิจหน้าที่ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์การเมืองการปกครองที่เปลี่ยนแปลงไป ตำบลนาหอม อำเภอทุ่งศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญอย่างมากโดยเฉพาะเป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และมีการรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชุมชนจนได้รางวัลกำนันแสนทองคำ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาว่า บทบาทหน้าที่ที่กำนันแสนทองคำ ของ นายถนอม วอทอง ตำบลนาหอม อำเภอทุ่งศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ที่กำหนดไว้ตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องถิ่น และกฎหมายอื่น ๆ ได้แก่ มีความประพฤติส่วนตัวของการปฏิบัติคนดีเป็นอย่างไร มีภาวะผู้นำอย่างไร มีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ในการบริหาร และมีทักษะในการบริหารอย่างไร ในบทบาทหน้าที่ดังกล่าวที่ได้รับแสนทองคำ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและเป็นตัวอย่างต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติ ความเป็นมาของกำนันแสนทองคำ ตำบลนาหอม อำเภอทุ่งศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของกำนันแสนทองคำ ตำบลนาหอม อำเภอทุ่งศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน/องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารโรงเรียน/เจ้าอาวาส จำนวน 53 คน/รูป

ตัวอย่าง คือ ประชากรเป้าหมายของการศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันในพื้นที่ตำบลนาหอม อำเภอทุ่งศรีอุดม ได้แก่ กำนัน จำนวน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน

จำนวน 10 คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 12 คน กรรมการหมู่บ้าน/องค์การบริหารส่วนตำบล
จำนวน 22 คน ผู้บริหารโรงเรียน/เจ้าอาวาส จำนวน 8 คน/รูป รวมจำนวน 53 คน/รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการศึกษาครั้งนี้ ได้จัดทำแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่กำนัน
แหบนทองคำ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 38 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความประพฤติส่วนตัวของการปฏิบัติเป็นคนดี
2. ด้านมีภาวะผู้นำ
3. ด้านมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ในการบริหารงาน
4. ด้านมีทักษะในการบริหารงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่าง และรวบรวมข้อมูล
ที่ได้จากแบบสอบถามแล้ววิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปจากคอมพิวเตอร์
และการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการครั้งนี้ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)
โดยนำข้อมูลมาดำเนินการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จในการวิเคราะห์ข้อมูลการวัดระดับ
คุณภาพชีวิตในการทำงาน เป็นสถิติเบื้องต้นในการอภิปรายผล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency)
ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
เกณฑ์ในการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อแปลความหมายในการวัด
ระดับการปฏิบัติ ได้กำหนดช่วงคะแนน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา
(Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยบทบาทหน้าที่ของกำนันแหบนทองคำ : ศึกษากรณี นายถนอม วอทอง
ตำบลนาหม่อม จังหวัดอุบลราชธานี สรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประวัติ ความเป็นมาของกำนันแหบนทองคำ ตำบลนาหม่อม อำเภอทุ่งศรีอุดม จังหวัด
อุบลราชธานี โดยสรุปสาระสำคัญดังต่อไปนี้

ประวัติ ความเป็นมาของกำนันแหบนทองคำ ตำบลนาหม่อม อำเภอทุ่งศรีอุดม
จังหวัดอุบลราชธานี นายถนอม วอทอง เกิดเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2492 บ้านเลขที่ 101 หมู่ที่ 1
บ้านนาหม่อม ตำบลนาหม่อม อำเภอทุ่งศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี สมรสกับนางลำพอง วอทอง
มีบุตรธิดา จำนวน 3 คน ชาย 1 คน หญิง 2 คน ดำรงตำแหน่ง เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2550

ได้รับการเลือกให้เป็นสารวัตรกำนัน ตำบลนาหม่อม ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหม่อม ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหม่อม ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน บ้านนาหม่อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาหม่อม ได้รับเลือกตั้งเป็นกำนันตำบลนาหม่อม และได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เหรียญทองมงกุฎไทย (รทม.) ซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ 6 ด้าน

1. บทบาทและภารกิจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องรับผิดชอบมีอะไรบ้าง
2. การให้ประเมินภารกิจหน้าที่ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านรับผิดชอบโดยเรียงลำดับความสำคัญ
3. ผลกระทบของการเกิดขึ้นขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน มีอะไรบ้าง
4. ศักดิ์ศรีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านลดลงหรือไม่
5. ความจำเป็นของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, สารวัตรกำนันและแพทย์ประจำตำบลในปัจจุบัน
6. กำนันผู้ใหญ่บ้านยังมีความจำเป็นอยู่หรือไม่ หากในอนาคตพื้นที่ที่กำนันผู้ใหญ่บ้านรับผิดชอบมีความเจริญกลายเป็นเมือง

2. บทบาทหน้าที่ของกำนันแทนทองคำ : ศึกษากรณี นายถนอม วอทอง ตำบลนาหม่อม จังหวัดอุบลราชธานี ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนรวม รายด้าน และเป็นรายชื่อ ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 79.3 เพศหญิงคิดเป็น ร้อยละ 20.7 ปัจจุบันท่านมีอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามอายุระหว่าง 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 57.1 รองลงมา อายุระหว่าง 41-50 ปีคิดเป็น ร้อยละ 32.7 ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน ผู้ตอบแบบสอบถามระดับการศึกษามัธยมศึกษา-อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 55.6 รองลงมา ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 15.8 อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 55.5 รองลงมา ค้าขาย คิดร้อยละ 23.9 ดำรงตำแหน่งกำนันผู้ใหญ่ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน/ส.อบต. ผู้บริหารสถานศึกษา/เจ้าอาวาส มาแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ ท่านดำรงตำแหน่งกำนันผู้ใหญ่ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน/ส.อบต. ผู้บริหารสถานศึกษา/เจ้าอาวาส มาแล้ว ระหว่าง 5-10 ปีและ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.7. รองลงมา 16 ปี คิดร้อยละ 20.7

3. บทบาทหน้าที่ของกำนันแทนทองคำ : ศึกษากรณี นายถนอม วอทอง ตำบลนาหม่อม จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม พบว่า บทบาทหน้าที่ของกำนันแทนทองคำ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านมีทักษะในการบริหาร ดับ คือ ด้านมีภาวะ ด้านมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ในการบริหารงาน และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านมีความประพฤติส่วนตัวเป็นคนดีและแบ่งปัน 4 ด้านดังนี้

3.1 ด้านมีความประพฤติส่วนตัวเป็นคนดี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ปกครองดูแลรักษาความสงบและป้องกันทุกข์ภัยของราษฎร ปกครองดูแลรักษาความสงบ และป้องกันทุกข์ภัยของราษฎร ควบคุมดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติตามกฎหมาย อบรมสั่งสอน

และชี้แจงข้อราชการแก่ราษฎร จับกุมผู้กระทำความผิดหรือสงสัยว่ากระทำความผิดกฎหมายส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ และรายงานเรื่องทุกข์ร้อนของราษฎร

3.2 ด้านมีภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ กำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ การมีและใช้อำนาจเป็นภายในตำบล-หมู่บ้าน เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งการเกิด การตาย การย้าย ที่อยู่เป็นนายทะเบียนตรวจตราความถูกต้องของการทะเบียนราษฎรในตำบล-หมู่บ้าน และเป็นนายทะเบียนตรวจตราความถูกต้องของการทะเบียนราษฎรในตำบล-หมู่บ้าน ให้คำปรึกษาช่วยเหลือแก่เกษตรกรและผู้

3.3 ด้านมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ในการบริหารงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ติดตาม สอดส่อง ดูแลและประสานการปฏิบัติงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามกฎหมายและเจตนารมณ์ของราษฎร ป้องกันปราบปรามยาเสพติด (หมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติปลอดเสพติด ดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และส่งเสริมสนับสนุน การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนรายการอื่น ๆ รวบรวมกลุ่มประชาชน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และดำเนินการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เศรษฐกิจแบบพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ

3.4 ด้านมีทักษะในการบริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สร้างทีมประชาคมที่เข้มแข็ง และปกครองด้วยหลักธรรมาภิบาล เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบกฎหมายของทางราชการ และ รู้จักนำหลักการและวิถีประชาธิปไตยมาใช้ในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ สร้างทีมงานในรูปคณะกรรมการของหมู่บ้าน และมีการบูรณาการ นำหลักธรรมาภิบาลบริหารงาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า บทบาทหน้าที่ของกำนันแหบนทองคำ : ศึกษากรณี นายถนอม วอทอง ตำบลนาหม่อม จังหวัดอุบลราชธานี มีประเด็นที่จะต้องนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ประวัติ ความเป็นมาของกำนันแหบนทองคำ ตำบลนาหม่อม อำเภอทุ่งศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

นายถนอม วอทอง ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหม่อม ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหม่อม ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน บ้านนาหม่อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาหม่อม ได้รับเลือกตั้งเป็นกำนันตำบลนาหม่อม และได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เหรียญทองมงกุฎไทย (รทม.) ได้มีหน้าที่บทบาทต่อการการปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 แก้ไขเพิ่มเติม และกฎหมายอื่น และบทบาทที่ประชาชนต้องการในอนาคต ที่จะต้องให้ประชาชนมีอาชีพ อยู่ดีกินดี เสริมสร้าง

คุณธรรมจริยธรรม การมีระเบียบวินัย และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัย ประเทือง มุขวรรณ (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ประชาชน ต้องการในอนาคต” เพื่อศึกษาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ปฏิบัติหน้าที่ได้จริงในปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 แก้ไขเพิ่มเติม และกฎหมายอื่น และบทบาทที่ประชาชนต้องการในอนาคต ได้สรุป ผลการศึกษาว่าบทบาทที่ปฏิบัติได้จริง ในปัจจุบันตามลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 แก้ไขเพิ่มเติม และกฎหมายอื่น โดยความรับผิดชอบในแต่ละด้านปานกลางทั้งหมด โดยด้านนโยบายเร่งด่วนอื่น ๆ มีบทบาทมากที่สุด และบทบาทด้านการทำเป็น ด้านการปกครองและความสงบเรียบร้อยของประชาชน ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ ด้านการพัฒนาส่งเสริมอาชีพมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง

2. บทบาทหน้าที่ของกำนันแหนบทองคำ : ศึกษากรณี นายถนอม วอทอง ตำบลนาหม่อม จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม พบว่า บทบาทหน้าที่ของกำนันแหนบทองคำ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ด้านมีทักษะในการบริหาร ด้านมีภาวะ ด้านมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ ในการบริหารงาน และ ด้านมีความประพฤติส่วนตัวเป็นคนดี

2.1 ด้านมีความประพฤติส่วนตัวเป็นคนดี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ปกครองดูแลรักษาความสงบและป้องกันทุกภัยของราษฎร ปกครองดูแลรักษาความสงบ และป้องกันทุกภัยของราษฎร ควบคุมดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติตามกฎหมาย อบรมสั่งสอน และชี้แจงข้อราชการแก่ราษฎร จับกุมผู้กระทำความผิดหรือสงสัยว่ากระทำความผิดกฎหมาย ส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ และรายงานเรื่องทุกข้อของราษฎร สอดคล้องกับงานวิจัยของ นรินทร์ อุ่นเรือน(2550) ศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ : ศึกษากรณีอำเภอพนสนธิคม จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลระดับการปฏิบัติหน้าที่ของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ในภาพรวมพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปฏิบัติตามบทบาท อยู่ในระดับมาก โดยบทบาท การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาบทบาทการป้องกันบ่อนการพนัน แหล่งอบายมุขบทบาทการให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ให้ผู้ประสบภัยต่าง ๆ บทบาทการป้องกัน อาชญากรรม และบทบาทการป้องการอาวุธสงครามตามลำดับ

2.2 ด้านมีภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ กำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ การมีและใช้อาวุธปืนภายในตำบล-หมู่บ้าน เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งการเกิด การตาย การย้าย ที่อยู่เป็นนายทะเบียนตรวจตราความถูกต้องของการทะเบียนราษฎรในตำบล-หมู่บ้าน และเป็น

นายทะเบียนตรวจตราความถูกต้องของการทะเบียนราษฎรในตำบล-หมู่บ้าน ให้คำปรึกษาช่วยเหลือแก่เกษตรกรและผู้ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ (2532 : 21) ได้สรุปความหมายของ “ผู้นำ” (leader) ไว้ว่า “ผู้นำ” คือบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้ง เลือกตั้ง หรือยกย่องให้เป็นหัวหน้า ผู้บังคับบัญชา หรือผู้นำของกลุ่มโดยผู้นำจะเป็นบุคคลที่มีอำนาจหรืออิทธิพลในการชี้นำหรือโน้มน้าวบุคคลอื่น ๆ ซึ่งเรียกว่า ผู้ตามหรือ ผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ดำเนินการไปสู่เป้าหมายในแนวทางที่ผู้นำต้องการหรือกำหนดสิ่งที่ผู้นำได้แสดงออกในการนำกลุ่มหรือบริหารงานนั้น เรียกว่า พฤติกรรมของผู้นำหรือ

2.3 ด้านมิวสิคัลตันและกลยุทธ์ในการบริหารงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ติดตาม สอดส่อง ดูแลและประสานการปฏิบัติงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามกฎหมาย และเจตนารมณ์ของราษฎร ป้องกันปราบปรามยาเสพติด (หมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติปลอดเสพติด ดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และ 4 ส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนรายการอื่น ๆ รวบรวมกลุ่มประชาชน อาสาสมัคร ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และดำเนินการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ สอดคล้องกับงานวิจัยนรินทร์ อุ่นเรือน (2550) ศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ : ศึกษากรณีอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปฏิบัติตามบทบาท อยู่ในระดับมาก โดยบทบาทการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาบทบาทการป้องกันบ่อนการพนัน แหล่งอบายมุขบทบาทการให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยต่างๆ บทบาทการป้องกันอาชญากรรม และบทบาทการป้องการอาวุธสงครามตามลำดับ

2.4 ด้านมีทักษะในการบริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สร้างทีมประชาคมที่เข้มแข็ง และปกครองด้วยหลักธรรมาภิบาล เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบกฎหมายของทางราชการ และ รู้จักนำหลักการและวิธีประชาธิปไตยมาใช้ในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ สร้างทีมงานในรูปคณะกรรมการของหมู่บ้าน และมีการบูรณาการ นำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารงาน สอดคล้องกับงานวิจัยฉลวย พ่วงพลับ (2548) เรื่องบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน และบทบาทที่ประชาชนคาดหวังตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 แก้ไขเพิ่มเติม และกฎหมายอื่นซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ว่าในปัจจุบัน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย บทบาทด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ

บทบาทด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บทบาทด้านการทะเบียนต่างๆ บทบาทด้านการป้องกันภัยพลเรือน บทบาทด้านนโยบายเร่งด่วน อื่น ๆ มีการปฏิบัติได้จริงในระดับปานกลางซึ่งแตกต่างกับบทบาทที่ประชาชนคาดหวังไว้ในระดับมาก ยกเว้นบทบาทด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การปฏิบัติงานได้จริงอยู่ในระดับมาก และบทบาทที่ประชาชนคาดหวังอยู่ในระดับมาก เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลควรออกกฎหมายปรับปรุงบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านใหม่ เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป
2. รัฐบาลควรกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนากำนันผู้ใหญ่บ้านทั้งที่ได้รับการเลือกตั้งใหม่และที่ปฏิบัติอยู่เดิมให้มีลักษณะต่อเนื่องและเป็นภาระหน้าที่แห่งรัฐเพื่อตอบสนองในการทำงานกับชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรศึกษาบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในระดับมหภาค เช่น ระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบกำนันแบบทองคำระหว่างภาค ระหว่างสังคมเมืองกับสังคมชนบท และควรใช้มาตราส่วนการวัด 5 ระดับ

เอกสารอ้างอิง

- ฉลุย พวงพลับ. บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548.
- ถวัลย์รัฐ วรเทพพิทักษ์. นโยบายสาธารณะและการวางแผน. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2539.
- ธีรวิทย์ โสภิชญกุล. แบบผู้นำของผู้บริหารการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีสหวิทยาลัย ศรีอยุธยา. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532.
- นรินทร์ อุ่นเรือน. การปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ : ศึกษากรณีอำเภอพนสนธิคม จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารงานท้องถิ่น วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550.

พรพิมล รัตนกมลรัตน์. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

สมบุรณ์ สุขสำราญ. กำนันและผู้ใหญ่บ้าน รากฐานของแผ่นดิน. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนมหาดไทย, 2539.

สุริยา ถิตย์ฉาย. ทศนคติของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการบริหารงานเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2520.

โอฬาร บิลสัน. บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านด้านการพัฒนาและรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ : ศึกษาเฉพาะกรณีใน 3 อำเภอ ของจังหวัดปัตตานี. ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2547.

Clark, J.J. Outline of local government of the United Kingdom. London: Sir Issac Pitman and son, 1957.

Hollway, W.V. State and local government in the United States. New York: McGraw-Hill Book, 1948.

Wit, D. A comparative survey of local government and administration. Bangkok: Kurusapha, 1967.